

belangrijke plaats inneemt en bij voorkeur door allen gezamenlijk gebeden wordt. Is het wenselijk dat dit gebed gezongen wordt, of staat de gezongen uitvoering hier het ritueel in de weg? Door het Onze Vader te zingen wordt het belang ervan onderstreept en een uitvoering op 'verhoogde toon' lijkt mij dan ook gerechtvaardigd bij dit voorname element in de liturgie. Een gezongen uitvoering voorkomt dat het gebed 'afgeraffeld' wordt!

In de bundel *Gezangen voor Liturgie* vinden we vijf versies van het Onze Vader (nrs. 321-324, 329). Nr. 322 werd geschreven op een gregoriaanse psalmtoon uit de paastijd, nr. 324 geeft de Vlaamse vertaling van het Onze Vader. Nr. 329 (afkomstig uit de Thomasmis van Jan Raas) is ook meerstemmig te zingen, een eenvoudig en mooi recitatief, dat bij herhaalde uitvoering ook door het volk mee gezongen kan worden.

In het muziekboek van het *Dienstboek* (deel 1) vinden we vier versies van het Onze Vader (nrs. 115-118). Heel bekend en geliefd is nr. 118, een compositie van Rimsky Korsakov (1844-1908) die vele koren op hun repertoire hebben staan.² Meerdere bewerkers hebben zich bemoeid met de tekstplaatsing en de notatie. Ik vraag mij af of de notatie in het *Dienstboek* een gelukkige keuze uit. Het is de bedoeling dat de tekst vrij ritmisch gezongen wordt, de notatie suggereert echter dat er 'geteld' moet worden, zie bijvoorbeeld de weergave van de regel 'En leid ons niet in verzoeking'.

Een heel bijzondere versie van het Onze Vader hoorde ik onlangs op het Nationale Jongerenkorenfestival te Rijsbergen (juni 2006). Heiko Oosterbeek schreef een vierstemmige compositie met een spannende, intrigerende begeleiding.³ Na een unisono inzet zingt het koor vierstemmig verder, waarbij de sopranen stijgen naar f². Deze versie is allerminst 'volks' en

Muziek: N. Rimsky Korsakov

Muziek: Heiko Oosterbeek

Tekst: M. Luther; zetting: G. Baas

H. Oosterhuis; muziek: T. Löwenthal, slot (canon)

kan alleen in uitzonderlijke situaties gezongen worden, bijvoorbeeld als meditatie-muziek na een voorbede. Bijzonder is dat deze compositie een sterk 'biddend' karakter heeft, dankzij de pulserende begeleiding en de dissonantie in de samenklanken die ervoor zorgen dat je als zanger en luisteraar in beweging blijft.

Parafraze

Naast composities op de tekst van het Onze Vader (waarbij dan nog verschillende vertalingen mogelijk zijn), zijn er ook parafrazen. Eén van de meest bekende is de tekst van Martin Luther, te vinden in het *Liedboek voor de Kerken* Gezang 48. Luther schreef eigenlijk een catechetisch lied. In tien strofen legt hij steeds één regel van het Onze Vader uit. Een mooie tekst

die het overdenken waard is. Gerrit Baas schreef een bewerking van dit lied, waarbij hij twee bovenstemmen toevoegde aan de cantus firmus (die ook instrumentaal uitgevoerd kunnen worden). Deze versie kan gecombineerd worden met de vierstemmige zetting van S. Calvisius (1556-1615).⁴ Erg 'spannend' zijn beide zettingen niet. Ik zou willen dat componisten een meer hedendaagse zetting schrijven bij deze sterke, graag gezongen melodie.

Een laatste voorbeeld van een parafraze is van Huub Oosterhuis: 'Onze Vader verborgen', een compositie van Tom Löwenthal.⁵ Oosterhuis breidt vooral de bede 'uw wil geschiede' uit en vlecht daar de bede om dagelijks brood en schuldvergeving doorheen:

"Uw wil geschiede, een wereld met bomen tot in de hemel, waar water schoonheid en brood gerechtigheid is en genade, waar vrede niet hoeft bevochten waar troost en vergeving is en mensen spreken als mensen waar kinderen helder en jong zijn, dieren niet worden gepijnigd nooit één mens meer gemarteld, niet één mens meer geknecht."

De melodie van Löwenthal is 'swingend'; door de begeleiding en de vierstemmige zetting krijgt het gezang vaart (en als je niet oppast, te veel vaart!). Het slot kan als vierstemmige canon gezongen worden. 'Van U is de toekomst' zingen allen uit volle borst, met een lekker dwarse driekwartsmaat er doorheen. Waar het hart van vol is, stroomt de mond van over - 'van U is de toekomst' - of is het andersom: doordat ik het zing, krijgt de inhoud van de tekst een plek in mijn hart?

Noten

- 1 Opgenomen in: A. Vernooij, *Liturgie en muzische taal. Het gezongen eucharistisch gebed*, Kampen 2000, 142-148.
- 2 In de verantwoording aan het eind van het *Dienstboek* (p. 1268) wordt de naam van Rimsky Korsakov ten onrechte niet genoemd.
- 3 Zie member.lycos.nl/blomproducties. Cd 'In het stof geschreven'.
- 4 Stichting Centrum voor de Kerkzang, Laetere 339.
- 5 *Verzameld liedboek* (Kampen 2004) 250-252. Zie ook pp. 246-249. Meerstemmig zetting in de partituur *Aanhef* (Gooi en Sticht 1994).